

g. vergunnings- en concessierechten tot het ontginnen van balata op domeingrond en retributie op balata verkregen op domeingrond;

h. vergunnings- en concessierechten tot het ontginnen van delfstoffen op domeingrond;

i. landtaxen of akkergelden;

j. inhoudingen (korting en storting) voor pensioen;

k. terugbetaling van voorschotten;

l. restitutie van kosten van materieel, enz. bij het tot stand brengen van aansluitingen van particulieren aan gouvernementstelefoonlijnen;

m. boeten, opbrengst van verbeurdverklaringen en terugbetaling van voorloopig betaalde justitie- en proceskosten;

n. griffierechten, te verantwoorden aan de koloniale kas;

o. salarissen van den hypotheekbewaarder, te verantwoorden aan de koloniale kas;

p. leges, te heffen ter gouvernementsecretarie;

q. ontvangsten van den secretaris der geneeskundige commissie;

r. justeerloonen van den ijker;

s. opbrengst van scheepvaart-formulieren;

t. restitutie der kosten voor het gebruik en het verhuren van gereedschappen, werktuigen en verbruikte materialen van het departement der koloniale vaartuigen ten behoeve van anderen, mitsgaders ontvangen gelden wegens verkochte materialen en steenkolen en voor toegangskaatjes tot den kolonialen afvaartsteiger;

u. sleeploon van vaartuigen door de stoomschepen van het departement der koloniale vaartuigen;

v. de helft van het werkloon der gevangenen;

w. agio op verkochte gouvernementswissels;

x. eindtaxes van de Compagnie française des cables télégraphiques;

y. opbrengst van port d'armes;

z. opbrengst van de gouvernementstalweiden;

aa. opbrengst van marktvergunningen;

bb. opbrengst van aan particulieren verhuurde winkelgebouwen en bakkerijen op gouvernementvestigingsplaatsen;

cc. aandeel der eigenaren van plantages in het district Beneden-Commewijne in de kosten van onderhoud van een rijweg van fort Nieuw-Amsterdam naar Spieringshoek;

dd. opbrengst van de leening voor productieve werken;

ee. overschrijving van een bedrag in 1904 ontvangen, doch niet besteed voor productieve werken;

ff. bijdragen van belanghebbenden in de jaarlijksche kosten van het laboratorium voor plant- en scheikundige onderzoekingen

gg. hetgeen van den Staat wordt geleend tot het aanleggen en exploiteeren van een spoorweg van Paramaribo tot aan de Surinamerivier bij Kadjoe en het verrichten eener exploratie in het Lawagebied;

hh. opbrengst van de activa der Maatschappij Suriname;

ii. gelden door het departement der koloniale spoorwegen ontvangen voor verkochte materialen enz. en voor het verhuren van gereedschappen, werktuigen, lokalen, enz.;

kk. opbrengst van door het departement der koloniale spoorwegen te verkoopen brandhout en zand;

ll. teruggave van de uit de koloniale kas bestreden kosten ten behoeve van de koloniale postspaarbank;

mm. verschillende ontvangsten.

C. Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling van de koloniale geldmiddelen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Koloniën,

(221. 3.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling van de koloniale geldmiddelen wordt in de thans ingediende begrooting geraamd op een bedrag van f 724 668,68⁵.

De raming der uitgaven bedraagt namelijk f 4 406 398,68⁵, terwijl voor de opbrengst der middelen gerekend wordt op een bedrag van f 3 681 730.

In de door den Gouverneur bij de Koloniale Staten ingediende begrooting waren de twee laatste bedragen respectievelijk geraamd op f 4 316 226,18⁵ en f 3 603 580 en bedroeg het subsidie alzoo f 712 646,18⁵.

Ten gevolge van de door hem ingediende Nota van Wijzigingen werd het geraamde bedrag der uitgaven echter gebracht op f 4 323 748,68⁵, dat van het subsidie op f 720 168,68⁵.

Door ondergeteekende zijn, zooals kan blijken uit den als bijlage 5 hierbij gevoegden staat, de artt. 53 en 109 respectievelijk verhoogd met f 4500 en f 78 150, met welke bedragen mitsdien het totaal der uitgaven, geraamd bij de voorloopig vastgestelde begrooting, vermeerderd is.

Het subsidie echter behoefde slechts met f 4500 verhoogd te worden, aangezien tegenover de vermeerdering der uitgaven met f 78 150, zooals hieronder bij de toelichting van de door den ondergeteekende aangebrachte wijzigingen zal blijken, eene gelijke verhooging der middelen staat.

Vergelijkt men het subsidiecijfer met dat voor 1905, bedragende f 496 082,36⁵, dan blijkt dit thans f 228 586,32 hooger te zijn.

Wanneer men onder de uitgaaf- en ontvangposten niet mederekent die welke uit buitengewone, niet in Suriname op te brengen, middelen worden bestreden, en die natuurlijk tegen elkaar opwegen, zijn toch de uitgaven f 84 686,32 hooger, de middelen f 143 900 lager geraamd dan voor het loopende jaar.

Eene stijging der uitgaven was onvermijdelijk, hoewel bij het opmaken van de begrooting de uiterste zuinigheid is betracht. Met het oog op den ongunstigen staat der middelen, ten gevolge van de cacao-crisis, zijn alle uitgaven beperkt, die voor uitstel vatbaar zijn en niet moeten strekken tot ontwikkeling van de productieve kracht der kolonie.

Zoo hebben niet minder dan twintig artikelen eene vermindering ondergaan. Daaronder de artt. 104 „onderhoud van land- en waterwegen en daarmee in verband staande werken te Paramaribo en in de districten” en 108 „nieuwe werken”, respectievelijk tot de bedragen van f 10 000 en f 32 800.

Wat eerstgenoemd artikel betreft, is ondanks de groote wenschelijkheid, om voor geleidelijke verbetering der wegen te Paramaribo, evenals voor 1905, een bedrag van f 13 000 uit te trekken, met het oog op de omstandigheid, dat dit werk niet bepaald onvermijdelijk is, slechts f 3000 opgebracht.

Onder art. 108 is voor verbetering van de afwatering van Paramaribo slechts f 3500 uitgetrokken, terwijl op de loopende begrooting hiervoor is toegestaan f 14 500, bestemd voor de verbetering van de Knuffelsgracht. Ook deze verbetering is, ondanks hare wenschelijkheid, daar zij niet onvermijdelijk noodig wordt geacht, uitgesteld.

De uitgaven, welke op de ontwikkeling van de productieve kracht der kolonie betrekking hebben, konden natuurlijk niet worden beperkt of uitgesteld.

Ten opzichte daarvan deelt ondergeteekende volkomen het standpunt van den Gouverneur, dat juist in een tijd, dat een belangrijke tak van volkswelvaart dreigt te niet te gaan, het meer dan ooit noodzakelijk is alle krachten in te spannen, ten einde andere takken van volksbestaan tot grootere ontwikkeling te brengen en, zoo mogelijk, nieuwe in het leven te roepen.

Behalve hetgeen reeds bij deze begrooting gevraagd wordt voor het boschwezen, de landbouwinspectie en het geschikt maken van terreinen langs dan spoorweg ter uitgifte voor den kleinen landbouw, zijn door den Gouverneur nog andere voorstellen aanhangig gemaakt die ten doel hebben de productieve krachten der kolonie te ontwikkelen.

Onvermijdelijk is op deze begrooting eene verhooging van de posten voor rente en aflossing van de immigratieleeningen en van de leening voor productieve werken, voor rente van hetgeen van den Staat geleend wordt voor den spoorwegaanleg en de exploratie van het Lawagebied, voor exploitatie van den spoorweg, premiën aan gewezen immigranten, subsidiën aan het onderwijs en subsidiën aan lepra-inrichtingen, welke posten te zamen f 154 152,50 hooger geraamd zijn dan op de loopende begrooting.

Verder is te gemoet gekomen aan het ieder jaar terugkeerend bezwaar, dat na het begrootingsjaar verhooging van artikelen der begrooting moest worden voorgesteld, ten gevolge waarvan een achtal artikelen, die in de laatste jaren geregeld overschreden werden, zijn verhoogd, te zamen met f 18 880.

Vergelijkt men het totaal dezer verhoogingen, f 173 032,50 bedragende, met het hoogere bedrag der gewone uitgaven boven die van 1905, dan blijkt, dat de overige artikelen der begrooting zoo laag mogelijk zijn gehouden.

Op de opbrengst der middelen zal de toestand der cacao-cultuur in 1906 natuurlijk van grooten invloed zijn. Nu is omtrent dien toestand nog niets met zekerheid te zeggen. Mocht de ziekte in de cacao-boomen aanhouden, dan zal hiervan eene belangrijke daling van de inkomsten het gevolg zijn. Thans is reeds gebleken, dat de opbrengst in 1904 belangrijk lager was dan de raming; hetzelfde kan voor het jaar 1905 worden verwacht.

Rekening houdende met de uitbreiding van den kleinen landbouw en met de stijgende opbrengst der goudindustrie, welke vermeerdering van koopkracht zullen geven, is de raming der voornaamste middelen, op welke opbrengst de cacao-crisis geacht moet worden van invloed te zijn, gesteld op het gemiddelde der ontvangsten der laatste drie jaren.

Eene belangrijke verlaging der raming van onderscheidene middelen is hiervan het gevolg.

Wat de door ondergeteekende aangebrachte verhoogingen van het wetsontwerp boven de voorloopig vastgestelde begrooting aangaat, zij het volgende aangegevend.

Art. 53. *Renten en aflossing van de geldleening van 1895 ten behoeve der buitengewone productieve werken, benevens kosten, vallende op de uitgifte, loting, enz.*

Door de totstandkoming van de wet van 6 Juni 1905 (*Staatsblad* n°. 188), tot verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1905, waardoor een aanvang gemaakt zal kunnen worden met het onder de productieve werken gerangschikte werk voor den Saramaccapolder, moet overgegaan worden tot uitgifte in dit jaar van de 7de serie der geldleening. In verband daarmee moet voor rente en aflossing van bedoelde serie in 1906 een bedrag van f 4500 uitgetrokken worden. Met dit bedrag is het artikel verhoogd. Zoolang nog geene beslissing omtrent genoemden polder genomen was, meende de Gouverneur daarvoor geen fondsen te moeten uittrekken, zoodat eene uitgifte van de 7de serie, hoewel daarop bij de loopende begrooting gerekend is, onnoodig was, aangezien voor de buitengewone productieve werken beschikt kon worden over het saldo van den dienst 1903, bedragende f 78 806,23, en de opbrengst van het nog niet gereali-

seerde gedeelte van de kapitalen van het West-Indische pensioenfonds, welke op f 63 768,33 geraamd wordt.

Art. 109. *Uitgaven voor buitengewone productieve werken.*

Ook de verhooging van dit artikel houdt verband met de hierboven genoemde wet van 6 Juni 1905.

Zooals de ondergeteekende onder de toelichtingen bij de bij brief van 25 October 1904 ingediende Nota van Wijzigingen op de ingediende begrooting voor Suriname voor 1905 mededeelde, zal het werk voor den Saramaccapolder in het geheel f 172 900 kosten. Nu voor 1905 een bedrag van f 94 750 toegestaan is, zal voor 1906 voor dien polder gerekend moeten worden op een bedrag van f 78 150, waarmee mitsdien dit artikel verhoogd is.

Door den Gouverneur was, evenals op de vorige begrooting, rekening er mede houdende, dat in het volgend jaar de werken aan den Sommelsdijkschen polder waarschijnlijk in uitvoering zullen komen, op dit artikel uitgetrokken f 189 500, overeenkomend met de opbrengst van 2 serieën der geldleening.

In verband met de verhooging van dit artikel, moet in 1906 overgegaan worden tot de uitgifte van 1 serie der geldleening meer dan waarop de Gouverneur gerekend had.

De post onder de middelen „*dd.* opbrengst van de leening voor productieve werken” is daarom in stede van op f 189 500, geraamd op f 284 250.

Het bedrag van f 16 600, dat uit de opbrengst der 3 serieën meer verkregen wordt dan voor de buitengewone productieve werken op art. 109 wordt uitgetrokken, zal overgeschreven kunnen worden op een volgend dienstjaar.

Beïreffende de overige wijzigingen, die de begrooting heeft ondergaan in vergelijking met die voor het loopende dienstjaar, zij het den ondergeteekende vergund, voor zoover daarentrent geen aantekening plaats heeft in den uitgewerkten en toelichtenden staat, te verwijzen naar het hieronder volgende, ontleend aan de memorie van toelichting van den Gouverneur, waarmee ondergeteekende zich vereenigt.

Aan het slot is ook toegelicht de raming van de opbrengst van de exploitatie van den spoorweg.

Art. 54. *Rente wegens hetgeen van den Staat wordt geleend voor den spoorwegaanleg en de exploratie in het Lawagebied.* Het bedrag, dat voor 1906 verschuldigd zal zijn, is op de volgende wijze berekend:

Ten laste van den dienst 1903 is uitgegeven	f 1 075 593,03 ⁵
Geraamd voor 1904, welk bedrag vermoedelijk ten velle zal worden uitgegeven	2 100 000,00
Geraamd voor 1905	1 100 000,00

te zamen f 4 275 593,03⁵

Aangenomen, dat van de uitgaven voor 1905 eerst in 1906 betaald wordt een bedrag van

125 593,03⁵

dan is tot ultimo 1905 betaald f 4 150 000,00

waarvoor in 1906 rente over een vol jaar verschuldigd ad 3% = f 124 500 (a).

Voor 1906 is geraamd:

voor den spoorwegaanleg	f 1 000 000,00
voor de Lawa-exploratie	250 000,00

te zamen f 1 250 000,00

Aangenomen dat van dit bedrag in 1907 evenveel betaald wordt als van de uitgaven van 1905 eerst in 1906, dan moet gerekend worden op betaling successievelijk in 1906 van een totaal bedrag van f 1 250 000, waarvan de rente over een half jaar verschuldigd is, dus $\frac{1}{2} \times 3\% =$ f 18 750,00 (b)

Bij (a) 124 500,00

(a) en (b) te zamen f 143 250,00
of rond in duizendtallen 143 000,00

Art. 62. *Premiën aan gewezen immigranten aan wie domeingrond is afgestaan en die afzien van hun recht op vrije terugreis.* Het bedrag dat voor deze premiën in een volgend jaar benodigd zal zijn, is niet met juistheid te ramen. Het is onmogelijk vooraf te berekenen hoeveel van de immigranten, aan wie domeingrond is afgestaan, de premie zullen aanvragen.

In de laatste vijf jaren werden aan immigranten afgestaan:

in 1900	256	perceelen.
„ 1901	342	„
„ 1902	254	„
„ 1903	376	„
„ 1904	962	„

onder welke perceelen ook begrepen zijn die, welke door overdracht van de beplanting of ten gevolge van het overlijden van een vroegeren huurder of gebruiker in andere handen zijn overgegaan.

In hetzelfde tijdvak werd aan premie uitbetaald:

in 1900	f	11 100
„ 1901		12 300
„ 1902		21 900
„ 1903		18 000
„ 1904		45 000

Van laatstgenoemd bedrag werd f 2900 uitgekeerd aan Nederlandsch-Indische immigranten.

Uit de hiervoren vermelde cijfers blijkt, dat het aantal aan immigranten afgestane perceelen niet altijd stijgende is geweest en evenmin het bedrag aan premiën uitbetaald. Onder die omstandigheden was het in de laatste jaren gevolgde systeem van ramen van deze uitgaaf, nl. tot het gemiddelde van hetgeen in de laatste drie jaren werd uitgegeven, naar de meening van den ondergeteenende, volkomen gewettigd.

Thans echter, nu in den laatsten tijd het aantal uitgegeven perceelen buitengewoon gestegen is en in 1905 en 1906 nog een aanzienlijk aantal zal worden uitgegeven, (op 1 Januari 1905 waren aanhangig 563 aanvragen van Britsch-Indiërs en 21 van Javanen) zou eene raming van het voor de premiën benodigde bedrag, tot het gemiddelde van de uitgaven in de laatste drie jaren, zeer waarschijnlijk onvoldoende zijn.

Op de hoegrootheid van het bedrag in 1904 uitgegeven, is de algemeene malaise in de cacao-cultuur waarschijnlijk van invloed geweest. Vermoedelijk hebben velen de premie gevraagd, omdat hunne perceelen hun niet genoeg opleverden om daarvan te leven. Of deze omstandigheid zich in 1906 weder zal voordoen, is natuurlijk geheel onzeker.

Op grond van al het medegedeelde wordt voor 1906 op hetzelfde bedrag gerekend als voor 1904 noodig is geweest.

Art. 74. *a. Kosten van den cultuurtuin.* 1°. Als bezoldiging van den directeur van den cultuurtuin komt sedert jaren op de begrooting voor f 3000 à f 4000, terwijl telkens het maximum bedrag werd uitgetrokken. Het komt wenschelijk voor ook voor dezen ambtenaar te bepalen op welke wijze zijne bezoldiging zal opklimmen. Evenals voor den landbouwscheidkundige is voorgesteld, kunnen ook in dit geval 4 driejaarlijkse verhoogingen worden toegekend; ieder bedraagt dan f 250. De tegenwoordige directeur van den cultuurtuin, wiens diensttijd den 1sten April 1898 is aangevangen en die thans, behalve vrije woning in den tuin, f 3200 geniet, zal volgens het voorgaande over het geheele jaar 1906 aanspraak hebben op eene bezoldiging van f 3500. Het tot dusver toegestaan bedrag van f 4000 wordt daarom met f 500 verminderd.

Aanvankelijk was in den cultuurtuin een opzichter aangesteld, die zijne vakopleiding op eene cacao-plantage had genoten. Het bleek echter, dat de bedoelde persoon een te eenzijdige opleiding had genoten om op den duur als opzichter in een cultuurtuin te kunnen voldoen. In de Engelsche koloniën wordt dan ook niet zonder reden voor de vervulling van dergelijke

betrekking een persoon gekozen, die in het moederland eene opleiding in de Kew Gardens of eenige andere erkende inrichting heeft genoten. Thans is in den cultuurtuin als tijdelijk opzichter aangesteld iemand die zijne opleiding aan eene tuinbouwschool in Nederland heeft genoten. Het komt wenschelijk voor zulk een ambtenaar aan den cultuurtuin te verbinden en wel op een aanvangstraktement van f 1200 met 4 driejaarlijkse verhoogingen, ieder van f 150, opklimmende tot f 1800.

Met de uitbreiding van den cultuurtuin zijn ook de werkzaamheden van administratieven aard toegenomen. Terwijl vroeger de directeur bij de correspondentie en het overig schriftwerk door den opzichter werd bijgestaan en somtijds ook door een der werklieden, is het noodig gebleken hiervoor een speciaal persoon te hebben. Daarom wordt thans gerekend op eene toelage van f 300 voor een surnumerair of een schrijver.

2°. Met de uitbreiding van den cultuurtuin, waarvoor, blijkens de Memorie van Toelichting, behoorende bij de vorige begrooting, in 1904 fondsen zijn toegestaan, en met het oog waarop voor het dienstjaar 1905 vermeerdering van het personeel werd voorgesteld, zal in 1905 worden voortgegaan. De vergrooting en vermeerdering der aanplantingen zal in dit jaar niet alleen plaats vinden ten behoeve van den grooten landbouw, maar er zal ook met den kleinen landbouw rekening gehouden worden, waartoe de werkzaamheid van den te benoemen landbouwleeraar ook aanleiding zal geven. Deze uitbreiding, welke vooral op het einde en na afloop van den drogen tijd van het loopende jaar moet plaats vinden, zal versterking van het personeel in 1906 noodig maken, waarom de post voor loon van werklieden en arbeiders verhoogd wordt tot een bedrag van f 11 500.

4°. Wanneer in 1905 eene som van f 2750 voor de aanschaffing en het onderhoud van gereedschappen, enz. besteed is, zal de cultuurtuin in 1906 met een geringer bedrag kunnen volstaan: f 2500 zal voldoende zijn.

6°. Hoewel in het afgelopen jaar de bedelving van den cultuurtuin belangrijk werd verbeterd, werd tijdens den grooten regentijd van dat jaar veel last ondervonden van waterbezwaar, want de hooge waterstanden van de Sommelsdijksche kreek, waarop de cultuurtuin loozen moet, bleven een onoverkomelijke hinderpaal. Verscheidene aanplantingen zijn daardoor geheel mislukt.

De verbetering van de loozing in de Sommelsdijksche kreek houdt verband met de uitvoering van de werken van den Sommelsdijkschen polder. In de onzekerheid omtrent den stand, waarin deze werken zich in den regentijd van 1906 zullen bevinden, wordt gerekend op bemaling van den cultuurtuin gedurende eenige maanden van 1906 met behulp van een locomobiel, thans in het bezit van het bouwdepartement. Hiervoor wordt een bedrag van f 1500 uitgetrokken.

7°. Het bedrag aan uitgaven, die als „kleine uitgaven” geboekt moeten worden, is door de uitbreiding van den tuin zeer toegenomen. Hiertoe behooren o. a. bureelkosten, kosten van onderhoud en voeding der ezels (f 250). In den loop van 1904 is gebleken dat het bedrag van f 400, verleden jaar voorgesteld, niet voldoende is. Eene verhooging tot f 600 wordt daarom voorgesteld, terwijl de omschrijving van den post veranderd is in „Andere uitgaven”.

b. Kosten van meteorologische waarnemingen. De kosten voor het doen van meteorologische waarnemingen waren voor 1905 aldus berekend: 6 waarnemers in de districten à f 100 per jaar en bovendien f 80 voor reparatie van instrumenten en andere kleine uitgaven. Voor 1906 zou het zeer wenschelijk zijn het aantal posten, waar regenwaarnemingen worden gedaan, te vermeerderen, want het is van practisch belang ten opzichte van den regelval beter georiënteerd te zijn, dan thans het geval is. De oprichting van een tiental stations, waar geen

andere dan regenwaarnemingen worden gedaan, is gewenscht. Reeds hebben enkele personen, directeuren van plantages, zich tot het landbouwproefstation gewend met verzoek om een regenmeter te ontvangen, ten einde tot het verrichten van waarnemingen omtrent den regenval in staat te worden gesteld. Met het oog hierop wordt verhooging van den post met f 200 voorgesteld.

c. *Kosten van het laboratorium voor plant- en scheikundige onderzoekingen.* 2°. en 3°. Het is in den loop van 1904 gebleken, dat de som van f 500, uitgetrokken voor „Chemicaliën en toestellen”, zoowel als dezelfde som, uitgetrokken voor „boeken en tijdschriften” te gering is. De oorspronkelijke begrooting van het laboratorium werd door professor WENT opgemaakt en hierbij dienden vermoedelijk de suikerproefstations op Java min of meer als voorbeeld. De werkzaamheid van het proefstation in deze kolonie beweegt zich echter op een zooveel uitgebreider gebied, dat zoowel boeken en periodieken, als chemicaliën en toestellen noodig zijn voor onderzoekingen op landbouwgebied, die aan proefstations, werkzaam in het belang van eene bepaalde cultuur, niet worden verricht. Nu b.v. het conserveeren van bacoven van belang schijnt te worden voor de planters, moet het proefstation kunnen beschikken over literatuur aangaande vruchtenconserveering, terwijl met het oog op de teelt van voedergewassen de scheikundige van het laboratorium in staat moet zijn melkonderzoek te verrichten. In verband met een en ander zijn de posten voor chemicaliën en toestellen en voor boekwerken en tijdschriften ieder verhoogd met f 250.

4°. Door het uitgeven van bulletins, waarmede in 1904 een aanvang is gemaakt, moet de post voor „drukwerken” verhoogd worden. Voor 1906 wordt gerekend op een bedrag van f 1450.

5°. In de memorie van toelichting van den Gouverneur, behorende bij de vorige begrooting, werd de noodzakelijkheid betoogd om, behalve in den cultuurtuin, ook daarbuiten, b.v. op de plantages, bemestingsproeven te nemen. Een bedrag van f 1000 werd toegestaan tot aankoop van meststoffen voor de proeven op de plantages te nemen, voor zoover deze in het belang van den landbouw in het algemeen zouden genomen worden. Er werd op gerekend dat de overige kosten van die proeven door de plantages zouden gedragen worden.

De financiële draagkracht der meeste plantages is echter in den laatsten tijd zoo afgenomen, dat bij voortzetting van deze, zoowel in het belang van den grooten als van den kleinen landbouw, zeer noodzakelijke proeven, niet op de hulp der plantages, althans van de cacao-ondernemingen, mag gerekend worden. De kosten zullen daarom bijna geheel door het Gouvernement moeten gedragen worden.

In 1904 werd reeds een aanvang gemaakt met dergelijke proefnemingen met cacao, ook met bespuitingsproeven. De kosten daarvan hebben in totaal f 3500 betoopen. Bemestingsproeven, op twee suikerplantages genomen, werden door deze plantages zelve bekostigd.

Volgens den inspecteur van den landbouw zullen deze veldproeven in den loop der volgende jaren vermeerderen, daar ook proeven zullen moeten genomen worden met rijst, bacoven en citrussoorten, wellicht ook met arachis en ricinus, terwijl met de werkzaamheid van een landbouwleeraar proeven voor den kleinen landbouw gepaard zullen moeten gaan.

Op grond van het voorgaande is de omschrijving van den post „aankoop van meststoffen” veranderd in „kosten van proefnemingen”, terwijl hiervoor een bedrag van f 7500 is uitgetrokken.

6°. Ten laste van den post „bureelkosten en andere kleine uitgaven” moeten kosten gebracht worden, die, telkens terugkeerende, aan het einde van het jaar een hooger bedrag vertegenwoordigen dan met het voor 1905 toegestaan bedrag van f 300 betaald kan worden. Op dien post worden o. m. verzevend wagenvrachten en sjuwerloon en porten, zoowel van brieven als vooral ook van proefzendingen. Eene verhooging van het krediet tot f 500 wordt daarom noodzakelijk geacht.

Artt. 88 en 89, juncto 23 p. *Kosten van de yawsinrichting op station Groningen in Surinamca en van de verpleging en geneesmiddelen, enz. van burgerlijke personen in en buiten het militair hospitaal.* Voor deze uitgaven kwam tot dusver op de begrooting één artikel voor, dat in den uitgewerkten en toelichtenden staat niet in onderdeelen gesplitst werd (vgl. art. 87 van de begrooting voor 1905). In de drie laatste jaren moesten zeer belangrijke bedragen op dezen begrootingspost verevend worden, nl. in 1902 f 73 933,08, in 1903 f 86 333,97 en in 1904 f 91 485,16⁵, een gevolg, wat 1902 aangaat, hoofdzakelijk van den algemeen ongunstigen gezondheidstoestand in dat jaar, en wat betreft 1903 en 1904, van den ongunstigen oeconomischen toestand in die jaren. Deze laatste factor was vooral in 1904 van zeer nadeeligen invloed op de hierbedoelde uitgaven, omdat vele vrije arbeiders, die op de cacao-ondernemingen werkzaam waren en aldaar ten laste van den huurder werden verpleegd, wegens gebrek aan werk moesten worden ontslagen, en zoodoende bij ziekte als onvermogenenden voor rekening van het Gouvernement moesten worden behandeld en bij opname in het militair hospitaal of in een der infermeriën in de districten, ook verpleegd. De vestiging van een districtsgeneesheer aan het pad van Wanica en het weder bezetten van den post op Republiek, brachten buitengewone uitgaven met zich mede voor het inrichten van een apotheek op die plaatsen en ook voor hulpapotheken. Voorts stegen de uitgaven door toename van het aantal yawslidders in de inrichting op Groningen.

Ten einde voor het vervolg een beter overzicht te verkrijgen van de ten laste van dezen begrootingspost komende uitgaven, heeft de Gouverneur het wenschelijk geacht die uitgaven in de begrooting zelve te splitsen. Dit leidde vanzelf er toe om bij art. 23, onderdeel p, een afzonderlijk bedrag uit te trekken voor „geneeskundige behandeling van en verstrekking van geneesmiddelen aan de ambtenaren en beambten van politie en hune wettige gezinnen”, op welke behandeling en verstrekking deze ambtenaren aanspraak hebben ingevolge art. 9 van de verordening van 21 December 1894 (G.B., 1895, n°. 10).

Voorts zijn de uitgaven betreffende de yawsinrichting op station Groningen in een afzonderlijk artikel opgenomen (art. 88) en in den uitgewerkten en toelichtenden staat zooveel mogelijk gedetailleerd, terwijl eindelijk de overige uitgaven, die nog op het oude artikel werden verevend en daarop thans zijn gelaten, in den uitgewerkten en toelichtenden staat eveneens zijn gespecificeerd.

De rammingen van de verschillende onderdeelen zijn gemaakt naar de uitgaven in de beide laatste jaren gedaan, waarbij echter rekening is gehouden met de omstandigheid, dat enkele uitgaven van 1904 van geheel tijdelijken aard zijn geweest en in 1906 niet zullen terugkeeren. Daarom zijn dan ook de thans uitgetrokken bedragen te zamen slechts f 81 715 of f 9 770,16⁵ minder dan in 1904 werd uitgegeven.

Artt. 90 en 91. *Geneeskundige behandeling en onderhoud der krankzinnigen.* Op 1 Januari 1905 bedroeg het getal verpleegden in de inrichting op Wolfenbuttel 111. Wordt, gelijk bij de samenstelling van de begrooting voor het dienstjaar 1904 werd gedaan, eene toename van het aantal verpleegden met gemiddeld 10 per jaar aangenomen, dan zullen in de inrichting aanwezig zijn op 1 Januari 1906 121 en op 1 Januari 1907 131 verpleegden, zoodat voor 1906 zou moeten gerekend worden op gemiddeld $(121 + 131) : 2 = 126$ verpleegden. In den loop van dit jaar zal echter aan Britsch-Indische immigranten, die naar hun vaderland wenschen terug te keeren, daartoe de gelegenheid worden gegeven met een van Paramaribo vertrekkend immigrantenschip. Daarmede zal dan van de thans in de inrichting verpleegd wordende Britsch-Indiërs een 45-tal worden teruggezonden, waartegen, naar de meening van den geneesheer-directeur, wat den toestand van deze verpleegden betreft, geen bezwaar bestaat.

Alzoo behoeft voor 1906 slechts gerekend te worden op 126—45 of 81 verpleegden.

Bij de begrooting voor 1904 werden de kosten van onderhoud der krankzinnigen berekend op \pm f 126,75 per verpleegde per jaar. In den laatsten tijd hebben echter de kosten f 117,53

per verpleegde bedragen. Naar dezen maatstaf zou voor 1906 dienen gerekend te worden op $81 \times f 117,53 = f 9519,93$.

Bij zoo groote vermindering van het aantal verpleegden zullen echter de kosten per verpleegde weer een weinig stijgen, daar b.v. die voor licht en brandstoffen e. a. dezelfde blijven. Met het oog hierop wordt voor 1906 gerekend op een bedrag van f 11 000 of f 5000 minder dan voor 1905 is toegestaan.

Het aantal verplegers en verpleegsters, waarop bij de begrooting voor 1905 is gerekend, nl. respectievelijk 8 en 6, is, blijkens de memorie van toelichting van den Gouverneur, behoorende bij die begrooting, geraamd voor gemiddeld 135 verpleegden. Bij eene sterkte van 81 verpleegden in 1906 kan het aantal verplegers gesteld worden op 6 en het aantal verpleegsters op 4. Verdere vermindering van het aantal verplegers is niet mogelijk in verband met de te verrichten nachtdiensten.

Art. 95. *Uitgaven ten behoeve der verpleegden en verder personeel in de inrichting ter verpleging van melatschen op Groot-Chatillon.* a. Voor voeding, kleeding, huisraad en geneeskundige benodigdheden voor de verpleegden en voeding en geneeskundige benodigdheden voor het ondergeschikt personeel werd in de laatste jaren telkens een bedrag van f 32 000 toegestaan.

Dat bedrag (vermeerderd met f 1000 voor verlichting, welke laatste bij de begrooting voor 1903 werd overgebracht naar onderdeel g van het betrokken artikel) werd indertijd geraamd voor 154 verpleegden en 16 bedienden, te zamen 170 personen, naar den maatstaf van f 194 per persoon (vgl. noot 75 van den uitgewerkten en toelichtenden staat, behoorende bij de definitief vastgestelde begrooting voor 1901 en noot 75 van den overeenkomstigen staat, behoorende bij de begrooting voor 1900).

Intusschen zijn de uitgaven en het aantal verpleegden in de laatste jaren geweest als volgt:

Jaar.	Aantal verpleegden op 31 December.	Uitgaven voor voeding enz.
1898	118	f 23 573
1899	136	27 495
1900	146	31 824
1901	139	28 342
1902	149	26 549
1903	146	28 316
1904	141	26 770

De uitgaven bleven dus in de laatste jaren eenige duizenden guldens beneden de raming.

Dit jaar zullen met het immigrantenschip, dat van Paramaribo zal vertrekken, ongeveer 25 van de in de inrichting verpleegd wordende Britsch-Indiërs naar hun land kunnen worden teruggezonden. In het vaartuig zal eene afzonderlijke ruimte voor hen worden ingericht, waaromtrent reeds met den reeder is onderhandeld.

Bij de raming dient echter gerekend te worden op 5 verpleegden in het suspectenhuis nabij 's lands grond Boniface, wier voeding uit dezen begrotingspost wordt bekostigd, en het ondergeschikt personeel.

Rekent men nu in totaal op rond 150 personen, en, in verband met de uitgaven in 1904 gedaan, naar een maatstaf van f 180 per persoon, dan kan de raming voor 1906 gesteld worden op $150 \times f 180 = f 27 000$.

Art. 106. *Onderhoud en aanleg van vestigingsplaatsen.* Ter voldoening aan de behoefte van het gewoon onderhoud en van reparaties op de bestaande vestigingsplaatsen, wordt voor 1906 een bedrag van f 25 000 geraamd.

In verband met het beschikbaar komen in 1906 van de laatste terreinen, behoorende tot het plan van uitgifte van perceelen langs den spoorweg en den aanvang in 1905 van het werk aan den Saramaccapolder, waardoor in 1906 daarbinnen reeds terreinen zullen kunnen worden uitgegeven, wordt geen post voorgesteld voor verderen aanleg van vestigingsplaatsen.

Art. 114. *Traktementen, enz. van de schepelingen der koloniale vaartuigen.* In navolging van hetgeen in de Indische begrooting ten aanzien van de gouvernementssmarine geschiedt (vgl. art. 118c van de begrooting voor 1905), is de lange specificatie van het personeel der koloniale vaartuigen, die tot dusver in den uitgewerkten en toelichtenden staat voorkwam, thans in eene bijlage opgenomen. Daardoor wordt het overzicht van het geheel belangrijk vergemakkelijkt, terwijl ook vele bezwaren, die in de practijk ondervonden worden met betrekking tot de boeking der gages, wanneer personeel van het eene vaartuig op het andere slechts voor korten tijd dienst doet, zullen worden opgeheven.

In het artikel voor traktementen werd tot dusver het tafelgeld van een deel van het hoogere personeel opgenomen, terwijl dat van een ander deel en de victualie der mindere schepelingen in een afzonderlijk artikel werd uitgetrokken (vgl. art. 114 van de begrooting voor 1905).

Daar het tafelgeld of de victualie deel uitmaakt van het inkomen der schepelingen en aan hen ook als salaris wordt uitgekeerd in de gevallen waarin geen voeding verstrekt wordt, komt het wenschelijk voor het tafelgeld en de kosten van victualie met de traktementen in een artikel uit te trekken.

In de bovenbedoelde specificatie is ook de victualie thans voor ieder vaartuig afzonderlijk te vinden, wat tot dusver het geval niet was.

De post voor huishuur van in de districten gestationneerd personeel, die vroeger een onderdeel van het artikel voor traktementen uitmaakte, is thans als een afzonderlijk artikel voorgesteld.

Voor traktementen, toelagen en gages is hetzelfde bedrag uitgetrokken, dat bij onderdeel a van art. 112 der vorige begrooting is toegestaan. De specificatie heeft echter eene kleine wijziging ondergaan. Voor ieder van de stoomschepen *Albina* en *Nederland* werden tot dusver 6 matrozen uitgetrokken. Een van deze personen fungeert echter niet als zoodanig, maar als conducteur. In overeenstemming met dezen toestand wordt het aantal matrozen van ieder der genoemde vaartuigen met 1 verminderd, terwijl voor ieder op 1 conducteur gerekend wordt.

De conducteur van de *Nederland* geniet een bedrag van f 60 's jaars uit de som voor traktement van den stuurman van dat vaartuig toegestaan. Ook deze toestand wordt thans geregulariseerd. In het afgelopen jaar werd een nieuwe stuurman benoemd op het thans uitgetrokken bedrag en de f 60 wordt daarom gevoegd bij de f 360, die tot dusver voor den (conducteur)-matroos van de *Nederland* wordt geraamd.

Van het bij art. 114 van de vorige begrooting toegestaan krediet van f 36 034,60 voor victualie, vervallen thans een bedrag van f 237,25, zijnde het victualiegeld van den magazijnsknecht (vgl. de toelichting bij art. 110) en de som van f 250 voor extra voedinggeld van twee stuurlieden, daar er thans geen personen meer in dienst zijn die voor dit voedinggeld in aanmerking komen. Alzo wordt voor victualie gerekend op een bedrag van f 35 547,35, waarbij te voegen het bij onderdeel b van art. 112 van de vorige begrooting toegestaan bedrag van f 4000 voor tafelgelden, alzo in totaal voor beide f 39 547,35.

In de bovenbedoelde specificatie is het aantal reserve stoombarkassen 1 minder dan in de begrooting voor 1905 vermeld, omdat de barkas *Crocol II* in 1904 werd afgekeurd. De bemanning van dit vaartuig is overgegaan op de *Coppename*, die thans in actieven dienst is.

Art. 126. *Spoorwegaanleg en Lawa-exploratie.* Voor den spoorwegaanleg wordt voor 1906, evenals voor 1905, op een bedrag van f 1 000 000 gerekend. In 1905 zal vermoedelijk de spoorweg gereed komen tot Maäbo, K.M. 79, terwijl er op gerekend wordt, dat in 1906 zal kunnen worden afgewerkt het gedeelte Maäbo—Brownsweeg, d. i. tot K.M. 112.

Volgens eene nauwkeurige berekening hebben de kosten der eerste 62,5 K.M. van den spoorweg in totaal bedragen

f 1924 112,94 of per K.M. f 30 791, zoodat de oorspronkelijke raming van f 30 000 per K.M. slechts weinig overschreden is. Ook de totale lengte van den spoorweg tot Kadjoe zal, voor zooveel nu kan worden nagegaan, wel ongeveer overeenstemmen met de daarvoor geraamde lengte van 135 K.M.

Voor het onderzoek in het Lawagebied zelf, benevens kosten van het algemeen beheer, wordt gerekend op een bedrag van ongeveer f 200 000, en voor een proefexploitatie buiten het Lawagebied, waarover nader, op een bedrag van f 35 000. Met het oog op eventueele behoefte aan uitbreiding van het personeel en op teleurstellingen wordt de raming gesteld op rond f 250 000.

Exploratie in het Lawagebied zelf. Gerekend is op eene formatie bestaande uit 4 ingenieurs, 2 hoofdopzieners en 12 opzieners, die elkaar regelmatig zullen vervangen, met 100 man doorlopende sterkte. Dit laatste cijfer moet als een minimum worden beschouwd. Indien de omstandigheden het toelaten en resultaten dit wettigen, zal het wenschelijk zijn de sterkte op te voeren ten einde de exploratiewerkzaamheden zoo spoedig mogelijk te voltooien. Dit zal kunnen geschieden, wanneer het onderzoek zich uitstrekt over terreincomplexen, op onderling geringen afstand gelegen, zoodat de leiding der werkzaamheden op verscheidene punten van uit één punt kan geschieden.

Met wat tot heden omtrent het goud voorkomen in Suriname bekend is, is het niet onwaarschijnlijk, dat zulks zich zal voordoen, evenals het zich elders heeft voorgedaan, waar het bleek, dat de van een bepaald heuvelgebied afstromende krekten alle ontginbaar waren.

Blijven de resultaten beneden verwachting, zoodat voortdurend verder getrokken moet worden, terwijl slechts vluchtig wordt onderzocht, dan is een groot aantal arbeiders, alhoewel gedurende korte perioden misschien gewenscht, in het algemeen overbodig en leidt tot onmoedige uitgaven.

Proefexploitatie buiten het Lawagebied. Het is te verwachten dat in het jaar 1906 de exploratie in de Lawa reeds zoover gevorderd zal zijn, dat het vraagstuk aan de orde moet worden gesteld op welke wijze de onderzochte terreinen moeten worden bewerkt. De oplossing van dit vraagstuk hangt samen met de vraag, welke de waarde van een onderzocht terrein is onder verschillende omstandigheden, welken invloed de doortrekking van den spoorweg tot in het Lawagebied daarop kan hebben, welke m. a. w. de kosten van exploitatie zullen wezen en welke terreinen dus als ontginbaar mogen worden beschouwd en als zoodanig gewicht in de schaal kunnen leggen bij de overweging of eene doortrekking van den spoorweg tot in de Lawa mogelijk is.

Reeds in het rapport van den hoogleeraar C. J. VAN LOON is er herhaaldelijk op gewezen, hoe moeilijk het is gegevens omtrent dit onderwerp te verkrijgen, om de eenvoudige reden, dat ze, op een zeer enkele uitzondering na, niet bestaan.

Geen opmeting van te bewerken en bewerkte terreinen heeft plaats gehad, en evenmin is bekend, welke de kosten geweest zijn der ontginning van een bepaald terrein. Aan de eene zijde het totaal der uitgaven, aan de andere de opbrengst aan goud, dat zijn de eenige bekende cijfers.

Hoeveel arbeid werd verricht, op welke wijze deze was verdeeld, welke omstandigheden invloed hebben uitgeoefend op het werk, omtrent dat alles valt niets of slechts zeer weinig te vernemen. En ook dan, wanneer zulke cijfers zouden te verkrijgen zijn, dan rijst nog de vraag of de gekozen ontginningswijze de meest voordeelige was. Hieromtrent heerscht nog steeds onzekerheid, en in het 2de verslag van den leider der mijnexploratie wordt er op gewezen, dat het van groot gewicht is, dat zooveel mogelijk licht over de tot heden met verschillende exploitatie-systemen verkregen resultaten worde verspreid.

De voorgenomen proefexploitatie zal ook een stap nader tot de oplossing van dit vraagstuk moeten voeren, omdat het, om gelijke redenen als boven werd aangevoerd, voor de beoordeeling der al of niet mogelijkheid van exploitatie in de Lawa,

noodig is in hoofdtrekken te weten, welke wijze van ontginning zal moeten worden toegepast. Behalve voor de Lawa-exploratie, zullen de resultaten der proefexploitatie ook voor de goudindustrie in het algemeen van belang zijn. In het Lawagebied zelf is eene proefexploitatie, zoodat de leider die zich voorstelt, onder de tegenwoordige omstandigheden hoogst bezwaarlijk of bijna onmogelijk wegens de moeilijkheden om de noodige machinerieën te vervoeren met de vervoermiddelen waarover thans voor vervoer naar de Lawa beschikt kon worden.

De proefexploitatie zal echter, ook wanneer zij elders op beter bereikbare terreinen ondernomen wordt, voldoende gegevens kunnen opleveren voor de beantwoording van de vraag, op welke resultaten gerekend zal mogen worden, wanneer soortgelijke exploitatie wordt toegepast op de in het Lawagebied onderzochte terreinen.

Op grond hiervan meent de ondergeteekende dat, hoewel in de verordening van 5 November 1902 (G. B. 1903, n°. 30) sprake is van eene exploratie in het Lawagebied, er in beginsel geen bezwaar tegen bestaat een klein deel van de uit kracht van die verordening geleende gelden voor de hierbedoelde proefexploitatie te besteden, daar toch de exploratie in het Lawagebied alles behoort te omvatten, wat voor een behoorlijk exploitatieplan noodig is.

Het ligt in de bedoeling de proefexploitatie te ondernemen in het Mindrinetiegebied, zooveel mogelijk in de nabijheid van den spoorweg.

Wordt zij ondernomen op terreinen aan derden afgestaan, dan zal met dezen eene overeenkomst moeten worden aangegaan omtrent de voorwaarden, waarop de exploitatie zal geschieden. De kosten voor deze proefexploitatie zijn als volgt geraamd:

1. Personeel	f 14 460,00
2. Voeding	5 162,50
3. Materieel	8 600,00
4. Transportkosten	2 140,00
5. Onvoorzienne uitgaven	4 637,50

Totaal f 35 000,00

Het hoofdstation van den dienst der exploratie in de Lawa is gevestigd nabij het magazijn der Compagnie des Mines d'Or. Het ligt in de bedoeling aldaar een politiepост op te richten. Aan zulk een politiepост kunnen de volgende werkzaamheden worden opgedragen:

1. Uitoefening van gewoon politietoezicht op het personeel der exploratie, alsmede dat der Compagnie des Mines d'Or.

2. Bewaking der oevers van de Lawa tegen het binnendringen van stroopers.

Het is toch gebleken, dat in de Lawa gestroopt wordt.

3. Bewaking der door de exploratie als ontginbaar afgebakende terreinen.

De exploratie van alluviale terreinen zal zich over groote uitgestrektheden uitstrekken in een nog ongerept terrein. Het is te verwachten, dat het terrein van werkzaamheid zich in betrekkelijk korten tijd over grooten afstand zal verplaatsen. De als ontginbaar gebleken terreinen worden afgebakend en zullen voorloopig blijven rusten, totdat omtrent de hoofdvraag welke de exploratie heeft op te lossen, nl. de mogelijkheid van aanleg van eene spoorwegverbinding met Kadjoe, eene beslissing zal zijn genomen.

De door de exploratie gemaakte toegangswegen naar die terreinen, waarlangs voor korteren of langeren tijd goederen-transporten plaats hebben, zullen van dien aard moeten zijn, dat ze nog geruimen tijd, nadat ze zijn verlaten, zullen zijn terug te vinden, en met geringe moeite bruikbaar te maken. Ook dan wanneer stroopers zich slechts langs de Lawa durven op te houden, zullen zij, met gebruikmaking dezer verbeterde transportwegen, een grooter gebied kunnen afstroopen dan tot heden het geval was. Het is daarom gewenscht om in die streken, waar bewerkbaar terrein is afgebakend, regelmatig te doen controleeren of de geconstateerde waarden nog intact zijn.

4. Het verzamelen van gegevens omtrent het transport van personen en goederen langs de Lawa.

Het hoofdstation aan de Lawa is hiervoor een gunstig gelegen punt.

Het transport naar en van het plaser van de Compagnie des Mines d'Or kan er gemakkelijk worden opgenomen, terwijl tevens een overzicht kan worden verkregen van de Leweging naar de Inini in de verschillende tijden van het jaar. De rivier is van uit het hoofdstation gemakkelijk en over grooten afstand te overzien, zoodat het niet mogelijk is voorbij te varen zonder opgemerkt te worden. De vaartuigen komen toch reeds 1 à 1½ uur vóór aankomst aan de landingsplaats in het gezicht.

5. Het beheer van het centraal magazijn op het hoofdstation en de distributie naar de kampen.

MIDDELEN.

Opbrengst van de exploitatie van den spoorweg. Nu de spoorweg nog niet in exploitatie is en dus niet beschikt kan worden over gegevens, ontleend aan ervaring in deze kolonie opgedaan, is het zeer moeilijk eene juiste raming van de opbrengst der exploitatie van den spoorweg te maken. Omtrent het antwoord op de vraag in hoever toch het corjalenvervoer van de Para naar de stad vervangen zal worden door dat met den spoorweg, verkeert men thans geheel in het onzekere.

De onder de middelen opgenomen bedragen van f 28 500 voor passage- en vrachtgeld met den spoorweg en van f 5600 voor verkoop van zand en brandhout zijn als volgt berekend:

Paravervoer.

1ste groep.

Dicht aan den spoorweg zijn gelegen:

Berlijn	55 gezinnen met	250 personen.
La Prosperité	60 „ „	258 „
Vier kinderen	65 „ „	305 „
Onverwacht	60 „ „	231 „
Osembo	35 „ „	129 „
	275 „ „	1173 „

2de groep.

Op eenigen afstand van den spoorweg zijn aan de Para gelegen:

Hannover.....	35 gezinnen met	167 personen.
Overtoom	25 „ „	98 „
Oneribo	20 „ „	112 „
	80 „ „	377 „

Groep 1 zal leveren passagiers en goederen.

Groep 2 zal alleen weinige passagiers leveren, want deze groep zal waarschijnlijk wel te water blijven vervoeren.

De waarde van het hout, door de Parabevolking bewerkt, wordt geraamd voor 1900 op f 77 000; 1901 f 104 000; 1902 f 38 000; 1903 f 39 000 en 1904 f 40 000.

Voor 1906 wordt gerekend op f 40 000. Volgens opnamen van de jaren 1900, 1901, 1902 en 1903 wordt $\frac{3}{5}$ van de totale hoeveelheid in Para bewerkt hout door de 1ste groep geleverd, zoodat van het bedrag van f 40 000 op rekening van die groep moet gesteld worden f 24 000.

Hiervan zou een bedrag van 10 % kunnen worden geraamd als spoorvracht, wanneer alle vervoer per trein geschiedt. Gerekend wordt, dat dit voor iets meer dan de helft zal plaats hebben, geeft 6 % van f 24 000 = f 1440, stel f 1400.

Onder de gezinshoofden zijn er ouden en gebrekkigen, die zelden naar de stad gaan. Hun aantal wordt geschat op het $\frac{1}{5}$ van het totaal. Van het overige $\frac{4}{5}$ gedeelte wordt verwacht,

dat ieder gezinshoofd 6 keer (1) per jaar naar de stad zal gaan en twee familieleden een even groot aantal malen. De familieleden van de ouden en gebrekkigen worden verder buiten beschouwing gelaten.

Wanneer men rekent dat dit vervoer alleen zal zijn als passagiers der 2de klasse tegen de volgende tarieven:

Savannakamp—Paramaribo per persoon	f 0,50
Onverwacht—Paramaribo „ „	0,30

dan krijgt men voor de eerste groep:

$\frac{4}{5} \times 2 \times 180 \times 10$ reizen Savannakamp—Paramaribo	f 1440
$\frac{4}{5} \times 2 \times 95 \times 10$ reizen Onverwacht—Paramaribo	456

f 1896

Stel f 1900.

Neemt men voor de 2de groep nog 2 reizen per gezin per jaar, dan levert:

Hannover $\frac{4}{5} \times 2 \times 2 \times 35$ reizen Savannakamp—Paramaribo =	f 56,00
Overtoom $\frac{4}{5} \times 2 \times 2 \times 25$ reizen Onverwacht—Paramaribo =	24,00
Onoribo $\frac{4}{5} \times 2 \times 2 \times 20$ reizen Onverwacht—Paramaribo =	19,20

f 99,20

Stel f 100,00

Totaal aan personenvervoer van Para-bewoners f 1900 + f 100 = f 2000.

Het aandeel van de Parabevolking wordt alzoo gesteld op:

Houtvervoer	f 1400
Personenvervoer	2000
Opvoer van winkelwaren en diverse	600

f 4000

Vervoer van Savannakamp. Hierbij wordt hoofdzakelijk gedacht aan plezierreizigers uit de stad. Het vervoer zal wel grootendeels in den grooten drogen tijd plaats vinden.

Neemt men gedurende 10 weken 100 personen per week op en neer en gedurende 42 weken 10 personen per week, dan wordt de raming 1420×2 ritten ad f 0,50 = f 1420, rond f 1400.

Zandverkoop. Gerekend wordt op vervoer van 2500 M³ zand tot verkoop in de stad. De opbrengst per M³ stellende op f 2 levert dit f 5000.

Brandhoutverkoop, met inbegrip van vracht, wordt berekend op 200 vaam ad f 3 = f 600.

Kleine landbouw. In het algemeen kan aangenomen worden, dat van de stad tot Blijdenhoop zeer weinig vervoer per spoor zal plaats hebben. Marktproducten kunnen gemakkelijk per kar worden aangevoerd, waar de afstand niet zeer groot is (± 1 uur) en dezelfde kar kan dienen voor het rondbrengen van waren in de stad zelf.

Er woonden einde 1904 tusschen Blijdenhoop en Tout-lui-

(1) Thans gaat ieder gezinshoofd in den regel 4 malen in het jaar naar de stad en wel: 1°. in de maand December om inkoop te doen voor de Kerst- en Nieuwsjaarsdagen; 2°. tegen Koninginnejaardag, en dan nog gemiddeld 2 malen om houtwaren te verkopen en zich van kleeding, enz. te voorzien. Wanneer de Parabe-woner zooveel gemakkelijker en zooveel sneller dan per corjaal de stad kan bereiken, mag verwacht worden, dat hij wel 6 malen per jaar heen en weer zal reizen.

Koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor 1906.

faut 1035 personen op 426 grondjes. Op de nieuwe vestigingen, nabij Kofriedjompò zullen vermoedelijk einde 1905 \pm 800 grondjes zijn uitgegeven. Neemt men aan dat op deze verder van de stad gelegen perceelen meer menschen vast zullen wonen en op ieder perceel zullen zijn een man, een vrouw en een kind, dat voor reizen in aanmerking komt, dan zullen er op die 800 grondjes wonen rond 2400 personen. Met de 1035 personen bovengenoemd en eenig accres kan de bevolking van al deze perceelen wel op ongeveer 3900 (1) gesteld worden. Eenvoudigheidshalve wordt aangenomen dat dit 1300 gezinnen zijn.

Neemt men nu aan, dat van elk gezin een lid 25 keer per jaar op en neer reist en de overige leden 5 keer per jaar, dan komt men op $2 \times (1300 \times 25 + 2600 \times 5) = 51\,000$ enkele reizen ad f 0,15 = f 13 650. Per gezin komt dit op f 10,50, dat is $3\frac{1}{2}\%$ van het inkomen, hetwelk op f 300 per jaar wordt geschat.

Neemt men aan, dat een kleine landbouwer op zijne reizen als passagiersgoed zooveel meeneemt als het vervoer zal kosten van hetgeen zijn gezin aan winkelartikelen noodig heeft, dan kan gerekend worden op de vracht voor al hetgeen per jaar aan markt- en stapelproduct wordt vervoerd. Dit is te stellen op f 120 waarde per gezin, waarop f 6 vracht.

Dus wordt de vrachtberekening $1300 \times f 6 = f 7800$.

Neemt men nu nog aan dat stadsbewoners in het geheele jaar 3000 à 4000, stel 3500 naar het district heen en teruggaan, dan levert dit nog $3500 \times f 0,30 = f 1050$.

Het kleine landbouwdistrict wordt dus berekend op:

Vervoer van landbouwers	f	13 650
Goederenvervoer		7 800
Vervoer van stadsbewoners		1 050
Onvoorzien, afronding		500
	f	23 000

Alzoo in totaal voor passage- en vrachtgeldën:

Paravervoer	f	4 000
Stad—Savannakamp		1 400
Kleine landbouwers		23 000
	f	28 400

of rond f 28 500.

Voor verkoop van zand- en brandhout:

Zand	f	5 000
Brandhout		600
Te zamen	f	5 600

Totaal voor passage- en vrachtgeldën en verkoop van zand en hout f 34 100.

Voor de 45 K.M. Vaillantsplein (Paramaribo) Savannakamp is dit dus ruim f 2 per dag-kilometer.

De Minister van Koloniën,

D. FOCK.

(1) Ter vergelijking zij vermeld dat op 31 December 1903 de bevolking van de districten Nickerie, Coronie en Marowijne bedroeg:

Nickerie 5384 zielen, waarvan te Nw. Nickerie 1740.
Coronie 2104 zielen, waarvan te Totness 653.
Marowijne 790 zielen, waarvan te Albina 496.